

GAZETECİNİN YILLIK İZİN HAKKININ YARGITAY KARARLARI ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

1. GİRİŞ

Gazetecinin yıllık ücretli izin hakkı 5953 Sayılı Basın İş Kanunu'nun 21 inci maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu yasal düzenleme gazetecinin yıllık ücretli izin hakkını Kanun kapsamındaki işyerlerinin niteliği ve yayının günlük olup olmadığına göre sınıflandırmıştır. Ayrıca aynı Kanunun 6 ncı maddesinde gazetecinin iş akdinin feshi halinde izin ücretinin ödenmesine ve 29 uncu maddesinde ise yıllık ücretli izin hakkına aykırı davranmanın yaptırımına ilişkin düzenlemeye yer verilmiştir.

Öğretide, Basın İş Kanunu'nda yıllık ücretli izne ilişkin hükümler kapsamlı olmadığından genel ilkelerden hareketle yorum yoluyla tamamlanması gerektiği ifade edilmektedir. Bu nedenle, Basın İş Kanunu'nda hüküm bulunmayan hallerde genel kanun olarak kabul edilecek 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine başvurulması, Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin yetersiz kaldığı noktada ise 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerinden yararlanılması gerektiği ileri sürülmektedir.¹

Buna karşın, Yüksek Mahkemenin bugüne kadar verdiği kararlar çerçevesinde, 5953 sayılı Basın İş Kanunu'na tabi bir çalışma ilişkisinde yıllık ücretli izin hakkına ilişkin yaşanan ihtilaflar da dahil olmak üzere, Kanun'da boşluk bulunması durumunda öncelikle 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine başvurulması gerekmektedir.

Yargıtay önüne gelen bir uyuşmazlıkta, 5953 sayılı Yasa'da boşluk bulunan hallerde boşluğun, her iki kanun arasındaki denge ve çalışma yaşamı gereklerine uygun olarak 4857 sayılı İş Kanunu hükümleriyle doldurulması gerektiğine hükmetmiştir.²

Yüksek Mahkemenin 5953 sayılı Basın İş Kanunu'nda yer alan yıllık ücretli izne ilişkin düzenlemeler kapsamında yaşanan ve yargıya intikal eden uyuşmazlıklar ile ilgili olarak bugüne kadar verdiği kararlarda da Kanun'da yer alan sınırlı ve muğlak sayılabilecek düzenlemeleri yorumlayarak hüküm kurduğu ve uygulamaya yön verdiği görülmektedir.

2. GAZETECİLERİN YILLIK ÜCRETİ İZİN HAKKI VE İZİN SÜRELERİ

Gazetecilerin yıllık ücretli izin hakkı 5953 sayılı Basın İş Kanunu'nun 21 inci maddesinde düzenlenmiştir.

Basın İş Kanunu'nun "Yıllık Ücretli İzin" başlığını taşıyan 21 inci maddesine göre, "Günlük bir mevkutede (sürelili yayında) çalışan bir gazeteciye, en az 1 yıl çalışmış olmak şartıyla, yılda 4 hafta tam ücretli izin verilir.

¹ Barış Duman, İşçilerin Yıllık Ücretli İzin Hakkı, Adalet Yayınevi, s.33,34,35

² A.g.e., s.34, "... 4857 sayılı İş Kanunu'nun 1. maddesinin 2. fıkrasında, "Bu Kanun, 4 üncü maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır" şeklinde kurala yer verilmiştir. İş Kanunu'nun 4 üncü maddesinde istisnalar arasında 5953 sayılı Yasa kapsamında çalışanlar gösterilmediğine göre, basın çalışanlarıyla ilgili 5953 sayılı Yasa kapsamında çalışanlar bakımından istisnaen İş Kanunu hükümlerinin uygulanması mümkün görülmelidir. 5953 sayılı Yasa'da boşluk bulunan hallerde boşluğun, her iki kanun arasındaki denge ve çalışma yaşamı gereklerine uygun olarak 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri ile doldurulması gerekir. Başka bir anlatımla, 5953 sayılı Yasada düzenlenmemiş olan her konu için boşluğun, doğrudan 4857 sayılı İş Kanunu ile doldurulması yerine, konunun çalışma yaşamıyla ilgili gerçek bir ihtiyaca cevap vermesi aranmalıdır." Y.9.HD. T.22.01.2015, E.2013/8444, K.2015/1828, Çalışma ve Toplum Dergisi, Sayı 48

Gazetecilik mesleğindeki hizmeti 10 yıldan yukarı olan bir gazeteciye, 6 hafta ücretli izin verilir. Gazetecinin kıdemi aynı gazetede hizmetine göre değil, meslekteki hizmet süresine göre hesaplanır. Günlük olmayan mevkutelerde çalışan gazetecilere her altı aylık çalışma devresi için iki hafta ücretli izin verilir. Yıllık ücretli izinlerin hesabında bu Kanunun 1 inci maddesindeki "Gazeteci" tabirine girenlerin kıdemleri, iş akdinin devam etmiş veya fasilalarla yeniden inikat etmiş olmasına bakılmaksızın, gazetecilik mesleğinde geçirdikleri hizmet süresi nazara alınmak suretiyle tespit edilir. İzin hakkından feragat edilemez."

Basın İş Kanunu yıllık ücretli izin sürelerini günlük mevkutede/sürelî yayında çalışanlar ile günlük olmayan mevkutede/sürelî yayında çalışanlar için farklı şekilde düzenlemiştir.³

Basın İş Kanunu'nda gazetecilerin yıllık ücretli izin süreleri hafta olarak belirlenmiştir.

Günlük mevkutede çalışan gazeteciler için en az 1 yıl çalışmış olması kaydıyla her yıl için 4 hafta ücretli izin kullandırılması öngörülmüştür. Hizmeti 10 yıldan fazla olanlar için bu süre 6 haftadır. Günlük olmayan mevkutelerde çalışanlar için ise, her 6 aylık çalışılan süre için 2 hafta ücretli izin verilecektir.

Yıllık ücretli iznin hesabında gazetecilik mesleğinde geçirilen sürenin esas alınacağı da ayrıca düzenlenmiştir.

Kanunda yer alan yıllık ücretli izin sürelerinin iş sözleşmesi ya da toplu iş sözleşmeleriyle gazeteci lehine değiştirilmesi mümkündür. Uygulamada toplu iş sözleşmelerine en az 6 ay çalışan gazetecinin yıllık ücretli izne hak kazanacağına ilişkin hükümler konulabilmektedir.⁴

Gazeteci yıllık ücretli izin hakkından vazgeçemez. Kanunun bu haktan vazgeçilemeyeceğine ilişkin hükmü mutlak emredicidir.

3. GAZETECİNİN YILLIK ÜCRETLİ İZİNİ KULLANMASI VE İZİN SÜRESİNDEN SAYILAN HALLER

Basın İş Kanunu'nda gazetecilerin yıllık ücretli izni kullanma zamanı konusunda bir düzenleme yer almamaktadır. Buna karşın Yargıtay bu konudaki birçok kararında gazetecinin yıllık izne ayrılacağı zamanı belirleme hakkının işverene ait olduğunu belirtmiştir.⁵

Bu hak/yetki gereği işveren, işin yoğunluğunu ve çalışma koşullarını da dikkate alarak çalıştırdığı gazetecilerin izin dönemlerini düzenleyebilir. Ancak işveren yönetim hakkı/yetkisi gereği gazetecinin ne zaman yıllık ücretli izni kullanacağına karar verirken, gazeteciye gözetim hakkı gereğince dürüstlük kurallarına uygun davranmalı ve olağan kullanımı tercih etmelidir.⁶

³ 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 2/c maddesinde "Sürelî yayın", Belli aralıklarla yayımlanan gazete, dergi gibi basılmış eserler ile haber ajansları yayınlarını ve internet haber sitelerini ifade etmektedir. 5953 sayılı Basın İş Kanunu'nun kapsamına 13.1.0.2022 tarihinde internet haber sitelerinde çalışan gazeteciler de dahil edilmiştir. Aynı şekilde 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un 23 üncü maddesi "haber birimlerinde çalışanlar" başlığını taşımakta olup, "Medya hizmet sağlayıcılarının haber birimlerinde çalıştırılan basın kartlı personel gazeteciler de 5953 sayılı Basın İş Kanunu'na tabidir. Söz konusu gazetecilerin de yıllık ücretli izne hak kazanma yönünden "günlük bir mevkutede çalışan gazeteci" olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

⁴ Nuray Gökçek Karaca, Gazetecinin Basın İş Kanunu'ndan Doğan Hakları ve Sorumlulukları, Legal Yayınları,2010, s.225, Dipnot 482

⁵ Nuray Gökçek Karaca, Gazetecinin Basın İş Kanunu'ndan Doğan Hakları ve Sorumlulukları, Legal Yayınları,2010, s229, Dipnot 496

⁶ A.g.e., s.229

Gazeteci de yıllık izin hakkından feragat edemez.

Basın İş Kanun'unda yıllık ücretli iznin hesabında hafta esası benimsenmiştir.

Gazetecinin yıllık ücretli izni ile çakışan hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil günleri yıllık ücretli izin süresinden sayılmaktadır. Bu sürelerin yıllık ücretli izin süresine eklenmesi ve bu süreler için ayrıca ücret ödenmesi mümkün değildir. Yüksek Mahkeme de konuyla ilgili bir kararında gazetecilerin yıllık ücretli izin süresine karşılık gelen hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil sürelerinin yıllık izinden indirilmesinin doğru olmayacağına hükmetmiştir.⁷

Ayrıca, Basın İş Kanunu'nun 19 uncu maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca gazeteci, çocuğu dünyaya geldiği zaman 3; eşi veya çocuğu, anası veya babası öldüğü zaman 4; çocuğu evlendiği, kardeşi, büyük anne veya büyük babası veya torunu öldüğü zamanlar 2 gün olağanüstü ücretli izine hak kazanır. Bu izinler senelik izinden sayılmaz.

Yukarıda belirtilen ücretli izin süreleri yıllık ücretli izinle çakışırsa gazetecinin yıllık ücretli izin süresine bu izin süreleri kadar ekleme yapılır.

Ayrıca Basın İş Kanunu'nun 6 ncı maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, gazetecinin iş sözleşmesi bildirimli fesihle sona erdiriliyorsa ve bildirim süresinin son günü yıllık ücretli izne denk gelirse yıllık ücretli izinden sayılmayacaktır.

4. GAZETECİNİN YILLIK İZİN ÜCRETİ

5953 sayılı Basın İş Kanunu'nda yıllık izin ücretine ve ödenme zamanına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, 5953 sayılı Basın İş Kanunu'nun 14 üncü maddesinde kararlaştırılan ücretin gazeteciye her ay peşin olarak ödenmesi gerektiği öngörüldüğünden, izin ücretinin de bir iş karşılığı olmasa da izin kullanmadan gazeteciye verilmesi gerekmektedir.⁸

Basın İş Kanunu'nun 29 uncu maddesi uyarınca, gazeteciye yıllık ücretli iznini kullandırmayan veya yıllık izni kullandırdığı halde yıllık izin ücretini ödemeyen işveren, izin süresine karşılık gelen ücretleri gazeteciye 2 katı olarak ödemekle yükümlüdür.

Yargıtaya göre, söz konusu yasal düzenleme gazeteciye işyerinde çalışırken uygulanması gereken bir yaptırımdır. Buna göre söz konusu maddenin, çalışırken işçiye izin vermeyen veya izin verildiği hâlde izin ücreti ödemeyen işveren hakkında uygulanması gerekmektedir.

"Kanun'un 21 inci maddesinde işçinin meslekteki kıdemine göre kullanacağı izin süresi belirtilirken son fıkrasında izin hakkından feragat edilemeyeceği açıkça vurgulanmıştır. Buna göre 29 uncu maddede gazeteci çalışırken uygulanması gereken bir yaptırımın düzenlediği; maddenin çalışırken işçiye izin vermeyen veya izin verildiği hâlde izin ücreti ödemeyen işveren hakkında uygulanması gerektiği anlaşılmaktadır."⁹

⁷ A.g.e., s.228,229, Y.9.HD. T.21.02.2006, E.2005/38078, K.2006/4323, Dipnot 495

⁸ Binnur Tulukçu, İş Hukukunda Dinlenme Hakkı, Adalet Yayınevi, 2012, s.426

⁹ Y.9.HD. T.06.11.2024, E.2024/9660, K.2024/14681

Yine Yargıtaya göre, dönem ücreti üzerinden ödenmesi gereken izin ücreti, gazeteciye işyerinde çalıştığı dönemde kullanılmayan veya kullanılmamasına rağmen ücreti ödenmeyen ücrettir. Ancak bunun için gazetecinin, çalışırken talep etmesine rağmen izin kullanılmadığını veya izin verilmediğini iddia etmesi gerekmektedir.

Basın İş Kanunu'nun 6 ncı maddesi gereğince, gazeteci yıllık iznini kullanmamışsa işine son verilmesi halinde, izin müddetine ait ücretin kendisine peşin olarak verilir.¹⁰

Yargıtay'a göre, **gazetecinin işveren tarafından işine son verilmesi halinde** kullanmadığı yıllık izin ücreti, son ücret üzerinden hesaplanır ve son ücret üzerinden hesaplanacak izin ücreti Kanunu'nun 21 inci maddesindeki sürelerle sınırlıdır. Bu halde aynı Kanunun 29 uncu maddesi gereğince kullanılmayan izin ücreti 2 kat olarak hesaplanmaz.¹¹

Söz konusu Yargıtay kararı uyarınca, işveren tarafından iş sözleşmesinin feshi halinde gazeteciye 5953 sayılı Kanun'un 21 inci maddesi uyarınca kullanılmayan toplam yıllık izin süresinin karşılığının aynı Kanun'un 29 uncu maddesi uygulanmadan (2 kat olarak hesaplanmadan) son ücreti üzerinden hesaplanarak ödenmesi gerekmektedir.

5. İDARİ YAPTIRIM

Basın İş Kanunu'nun 29 uncu maddesinde yapılan düzenlemeyle, gazetecinin belirli bir süre çalışmak suretiyle hak kazandığı yıllık ücretli iznin işveren tarafından kullanılmaması veya kullanılmakla birlikte izin ücretinin verilmemesi özel bir yaptırıma bağlanmıştır.

Buna göre, "Gazeteciye bu Kanunun 21 inci maddesinde yazılı yıllık izni vermeyen veya izni vermiş olup da izin müddetine ait ücreti ödemeyen işverene, yıllık izin vermediği veya izin süresine ait ücretleri ödemediği kimsenin izin müddetine tekabül eden ücretler yekununun 3 katı kadar idarî para cezası verilir; ayrıca gazeteciye ödenmesi gereken ücret toplamı, 2 kat olarak ödenir."

Basın İş Kanunu'nun 29 uncu maddesinde öngörülen yaptırım, Kanun'da öngörülen yıllık iznin verilmemesi veya Kanun'da öngörülen yıllık izni vermekle birlikte izin süresine ait ücretin ödenmemesi halinde mümkündür.

İşverenin belirtilen bu yükümlülüklerden birini dahi yerine getirmemesi Kanun'da öngörülen yaptırımın uygulanması için yeterli bulunmaktadır.

Yukarıdaki bölümde açıklandığı üzere, Yargıtay uygulamasına göre, Basın İş Kanunu'nun 29 uncu maddesindeki düzenlemenin ücret yaptırımını kısmı, gazeteci çalışırken uygulanması gereken bir yaptırımını içermektedir. Söz konusu maddenin çalışırken gazeteciye izin vermeyen veya izin verildiği halde izin ücreti ödemeyen işveren hakkında uygulanması gerekmektedir. Ücretin 2 kat olarak ödenmesi için işçinin çalışırken talep etmesine karşın işveren tarafından izninin kullanılmaması ya da yıllık izin ücretinin ödenmemesi gerekmektedir.

¹⁰ "Yargıtay'ın bir kararında da belirtildiği üzere, yıllık izin ücretinin isteği iş sözleşmesinin işveren tarafından sona erdirilmesinin haklı veya haksız oluşuna bağlı değildir. Dolayısıyla iş sözleşmesinin işveren tarafından sona erdirilmesi durumunda, hem iş sözleşmesi haksız olarak sona erdirilen gazeteci hem de haklı olarak sona erdirilen gazeteci yıllık izin süresine ilişkin ücret talebinde bulunabilecektir. Yıllık ücretli izin hakkı şahsa bağlı, feragat edilmesi mümkün olmayan bir hak olduğuna göre, kanımızca iş sözleşmesini sona erdiren gazeteciye de kullanılmayan yıllık izin süresine ilişkin ücretin peşin olarak verilmesi gerekir." Nuray Gökçek Karaca, Gazetecinin Basın İş Kanunu'ndan Doğan Hakları ve Sorumlulukları, Legal Yayınları, 2010, s.232, Y.9.HD. T.08.12.1994, E.1994/13148, K.1994/17387

¹¹ Y.9.HD. T.06.11.2024, E.2024/9660, K.2024/14681

5953 sayılı İş Kanunu'nun 29'uncu maddesine muhalefet halinde ayrıca işverenlik hakkında gazetecinin yıllık izin ücretleri toplamının üç katı kadar da idari para cezası uygulanacaktır.¹²

5953 sayılı Basın İş Kanunu'nda düzenlenmiş olan idari para cezaları, Kanun'un 30'uncu maddesindeki düzenleme gereğince Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşKur İl Müdürlükleri tarafından işverenler hakkında uygulanır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK İŞ HUKUKU EKİBİ

isVerenim.com

¹² Nuray Gökçek Karaca, Gazetecinin Basın İş Kanunu'ndan Doğan Hakları ve Sorumlulukları, Legal Yayınları,2010, s.234, Dipnot 513, Y.9.HD. T.05.04.2001E.2001/1793, K.2001/5582, Karşı Görüş Bkz. Kayhan Özel, Gazetecilerin Yıllık İzin Hakları Yönünden Yargıtay Uygulaması, İstanbul Barosu Dergisi, Temmuz-Ağustos 2021, Cilt 95, sayı 2021/4